

Alkony a tengeren.

Fiume, 1902. április 30.

Hegyvidék embere vagyok és lelkesültem mindig a hegyekért. Soha sem vontam ugyan kétségbe az alföld szépségeit sem, mindazonáltal nem érztem azok iránt valami nagy előszeretetet soha sem. S mi tús-tágadás, ma is úgy vagyok vele, hogy ha választani kellene hegyvidék és alföld között, az elsőre szavaznék minden habozás vagy lelkifurdalás nélkül.

Egy napfelkeltét vagy naplementét kell csak megnézni — különösen tavasszal — mikor a felkelő vagy lenyugvó nap sugarai a havasok még hótakarta csúcsait pompás rózsaszínűre festik; avagy fenn kell lenni egy magas hegy csúcsán s látni keil, amint gyülekeznek a fellegek az ember lába alatt a csúcs körül; alant fellegtenger, fenn pedig verőfényes nap lazuros égen; avagy hallani és élvezni kell az évszázados fenyőfák haragoszöld túlevelei között elosonó, suttogó, fenséges fenyőillattal telített szellő el-elhaló, majd újra támadó zenéjét, akárcsak tündérek karának isteni dallamát: óh azt a képet, ezt a gyönyört és érzést az alföldi ember nem ismeri. S habár a természet bőkezű volt a szárazfölddel szemben, nem lehet mondani, hogy a tengerhez mostoha lett volna; nem, legkevésbé sem. Sőt ellenkezőleg, oly tulajdonságokkal ruházta fel, ame-

lyeket sem a hegyvidék, sem az alföld magáénak nem mondhat: vonzó, csalogató és borzalmas egyidőben. Képe meg olyan, hogy azt nem leírni, de még a legügyesebb képírónak lefesteni is nehéz.

Nem fogja tehát tőlem rossz néven venni e sorok kedves olvasója, ha e bizarr, fenséges, csodaszépségű, olykor félelmetes képnek egy töredékét, az alkonyt a tengeren, igyekszem alábbiakban, bár nagy, vázlatos vonásokban megrajzolni azok részére, kiket a sors, vagy nem bánom, mondjuk a véletlen, még nem hozott abba a helyzetbe, hogy a tenger olykor végtelen biborfényben úszó szépségeit, olykor meg millió hullámaiban kinosan vonagló borzalmas képét természetes valódiságában élvezhették volna.

Közvetlenül a tengerparton ülök egy félig bemozosodott, tavaszi napsugártól fölmelegített kővön. Körülöttem a mély csöndet a kövek letompított vagy letöredezett ormaiba ütköző apró hullámok halk loccsanása s egy-egy elsurranó, majd ismét visszatérő, zeg-zugos, kalandor, éjjeli utra indult éhes denevér czinczogása zavarja csak. Elöttem a látóhatárral ölelkező bibortenger terül el, melynek felszínére itt-ott egy-egy előbukkanó, majd ismét eltűnő delfin háromszögletes fekete hátúszója hasit barázdát. A tengerről jövő hűvös szellőt a babér és olajfa nehéz virágillatától ittas levegő váltja fel. A tengerpartig leereszkedő erdő csöndes zugából a vörösbecy távolról jövő, fájdalmas, bús, elhaló dala üti meg fületem. A szembenfekvő bércz halkán mondja utána.

Az utolsó hajó is elhagyta a kikötőt. Lassan, méltóságteljesen halad a tükörsima tengeren s felületére mértföldnyi hosszú barázdát hasít éles orra. Maga után ékalakban futó hullámokat hagy hátra. Utjában csak a világító torony ezüstsínű sugárkévéje kíséri mindaddig, míg a szemhatáron el nem tűnik s ott átadja

A rab-király szabadon.

(Fantasztikus állatregény.)

Írta: *Bársony István.*

14. folytatás.

Háború.

Másnap éjjel a rengeteg erdőségbe előrsökként benyomult vadászok, akiket a „szabadok“ magok közt „Menyörgök“-nek neveztek, nagy riadalmat hallottak a síkság felől; — onnan, ahol testvéreik és barátaik tömege vette körül az erdőt.

— Mi történhetett odakint? — kérdezte a nagybajuszú, aki valamennyi vadásznak a főparancsnoka volt. Nyomban elindította szolgáját, hogy sátorról-sátorra menve, hozzon hírt. A szolga elment, de Nagybajuszú hiába várta vissza. Pedig a zsvaj — közben-közben elveszett lövöldözéssel — folyvást tartott s bizonyosra lehetett venni, hogy nem valami kicsiség miatt van ez a szokatlan keveredés.

Már világos nappal volt, amikor végre futva jött valaki a legközelebb eső sátrak tájáról. Egy fegyveres őr volt, aki holtra fáradtan jelentette, hogy az éjjel több mint húsz farkas (némelyek szerint száz is lehetett) megtámadta az alvó tábor; sunyítva sompolyogtak, mintha csupa árnyék lett volna valamennyi, azután egyszerre megrohanták az öröket, meg a lovagokat; de amint a lövöldözés kezdődött, csakhamar kerekelt oldtak valamennyien. Visszavonultak az erdő alját borító berkekbe, ahonnan valószínűleg a szakadéknak vették útjukat.

— Tele van az erdő farkassal, mondta a küldött.

— Ebben semmi veszély sincsen — válaszolt Nagybajuszú. — Ezentúl kettős őrszem lesz mindenütt; azok majd szatymával várják a kőborló kalandorokat, akik különben gyávák és hamar megfutnak.

A farkasokat az éjjel csakugyan vereség érte. Pedig Ordas, a nagy szürke „erdei“, csakugyan ki akart tenni magáért. Ő szervezte a farkaskalandot; összehívta a király parancsára a pajtásait s kiosztotta a szerepeket az egész bandának. Csikas meg Gajdos az első őr támadják meg jobbról-balról, hogy ne tudjon kellőképp védekezni. Morgó meg Kancsal a sátrak elé kötött lovakra vetik magokat; marnak, de nem ölnek, mert arra nincs idő; a zavart kell növelni. Ez a fődolog; minnél több lovat harezképtelenné tenni, beteggé sebezni. Sunyi meg Gyilkos hátul, a tábor mögött növeli a galibát. Félszemű valahol a rét zombikja között üvöltösn; Sánta minél borzalmasabban felelgessen neki. Ez a két rokkant egyebet úgy sem lendíthet, mint-hogy hangulatot csinál a többinek. Valamennyi farkast párokba osztotta Ordas, minthogy ismerte a maga fajtaját s nem nagyon bízott benne, hogy, egymagában lévén is, helyén lenné mindenkinek a szíve. Búgó Harapóssal került egyivé, Czafatos pedig lihegővel. Suttogó mellé Borzas jutott, míg Tolvajnak a társául Lompost rendelte ki Ordas. Kengyelfutó megmaradt hívívőnek. A vezérfarkas úgy gondolta, hogy a „kettős“-ök a sátrakból álmosan kisető Menyörgökkel bännak el egymásután, — ő maga pedig mind ezt biztos helyről nézi. Fődolog, mondta magában, hogy a vezérnek semmi baja se essék, mert különben megáll az egész hadművelet.

Mikor azután az első lövések durrogtak: a vezér hanyatt-homlok sietett menteni a bőrét. A „kettősök“ ezt

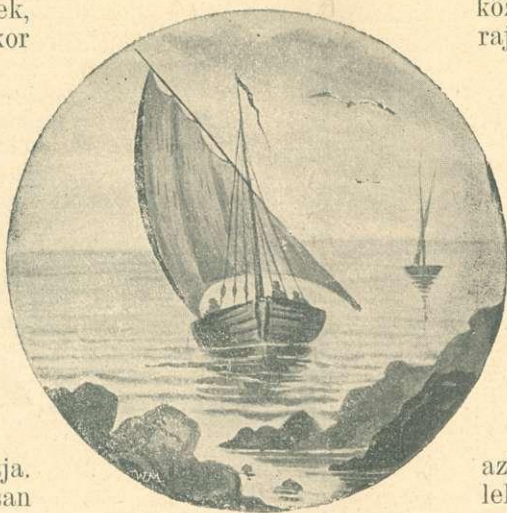
öt s utasait a sorsnak. A tengerszín kihalt országát csak egy-egy kóválygó sirály népesíti be; talán valamelyik bóján a nap fáradalmaiból pihenőre tért társait keresi. Az égboltozat lazúrkékje lassankint bíborpalástot ölt magára, melyhez a dísz rubintos fellegfoszlányok szolgáltatják. Biborvisszfényben úszik a tenger s a környék hegyeinek szürkés-kék, fátyolozott képe rajzolódik bele.

A város hova-tovább elnémuló zaját az estharang imára hívó szava hatja át, hogy a távoli hegyektől fáradtan térjen ismét vissza.

Itt-ott kezdenek szállingózni a halászkok bárkái a kikötőből, hogy rozsdabarna hálóikat kivessék. Sárga, foltozott, viharverte vitorlájuk fordított képe élesen rajzolódik a bíbortengerbe. Hiába, hiába! Az élet mégis csak profán, érdekhajhászó! Mikor mások boldogan pihenőre készülnek, ezeknek a szegény embereknek akkor is küzdeniök kell a létért!

A hálók lassan-lassan sülyednek a tengerbe s helyöket csak apró, körkörös hullámok jelzik. Az alkony derengő fényében nagyra nyílik szemök s alig hogy a vízszin alá sülyedtek, sovárgó pillantással leselkednek zsákmány után. Semmi nesz, semmi zaj! Készülődnek százezer élet kioltására. Távol, a tengert koszorú alakban körülfogni látszó havasok csücsain még rózsaszínű a hó; a hegy lábát azonban már sűrű, kékes-szürke köd, homály borítja.

S mire a tenger bíbora lassan elhalványul, hogy a violaszin minden

árnyalatának helyet adjon, a látóhatár keleti oldalán, a hegyek háta mögül, csöndesen emelkedik a halvány fényű hold a zenith felé. Szinte félve tekint körül, hogy hatalmas ellenfele: a nap, a fény, az élet forrása, nyugvóra tért-e már? Bágyadt sugarai a tengerszín felett lebegő finom, fátyolszerű ködbe burkolt halászbárkák alig sejtethető vitorláját a tenger testébe vert ezüst-ékké varázsolják. S a tenger, mely csak rövid idővel ezelőtt mohón szivta magába a leáldozó nap utolsó aranysugaraitól bíborra festett látóhatár visszfényét, ép oly szomjjal olvad össze az ezüst sugarak milliárdjaival, míg maga is ringó, hullámozó ezüstté nem válik!

Oh minő pompája, minő bizarr vegyülete a végtelen mennyiségű színeknek egy isteni, csodaszép képpé, melyet amily fenséges gyönyörűség közvetlenül látni, élvezni, szintoly nehéz, bár csak megközelítőleg is, a valóság színeiben megrajzolni! Gyakran elnézem ezt a tündéri

látványt s valahányszor elmerengek a természet örök igazságainak e káprázatos színekben való nyilvánulása előtt, az a hitem, meggyőződésem mindinkább szilárdabb alapra helyezkedik, hogy az, aki rajong a mesterkéletlen, igazi, lélekemelő és egyuttal az igazság kétségbevonhatatlan jellegét magán viselő szépért, aki pár percze bár, meg akar szabadulni a létért való küzdelem, nehéz munka, harc nyomasztó lidérc-súlyától, az igazért folytatott harcban sebzett lelke biztos gyógyító, andalító balsamra talál.

Betegh Lajos.

látván, csakhamar utána eredtek. Rövid félóra múlva egy farkas sem volt a kaland színhelyén. Csak Fél szeműnek meg Sántának a vonítása jelezte a Menyörgöknek, hogy talán lehet még okuk tartani valamitől. A két „dálnok“ persze nem tudta, mi történt a társaival s fújta a nótáját hajnalig. A Menyörgök már úgyszólván lemondtak a nyugalomról, legalább vaktában lövöldöztek. Ezért hallotta Nagybajuszú egész éjjel a puskaropogást.

A sötétvölgyben azután így szólott Ordas a társaihoz:

— Fiúk, nagyszerűen viseltük magunkat. Kítettünk a farkasbeesületért. Azt hiszem, több száz Menyörgöt küldtünk a másvilágra. Megmutattuk a királynak, hogy kik vagyunk. Hanem azt hiszem, most már elég a dicsőségből. Végre is, ha mi minden éjjel ugyanezt műveljük, kitanulják fortélyunkat a Menyörgök s azt megkeserülhetjük. Pedig a mi bőrünk — magunknak — tán mégis csak az első. (Halkította a hangját, úgy mondta.) A királyé csak azután következik. A nagy hatalmak zúditották ránk az egész bajt; vágják is ki magokat. Én biz' amondó vagyok, legyünk okosak és párologjunk el lassankint erről a környékről. A király majd azt hiszi, hogy hű katonái egyenkint hullottak el a harcban.

— Éljen! Éljen! üvöltötték a farkasok tompa hangon. S nyomban megállapították, hogy minden éjjel melyik pár tűnjék el. Amint ezt elintézték, Ordas jelt adott a szétoszlásra s ő maga is a kerek szikla irányába indult, ahol egy ledől a alatt volt a vészka.

A sötétvölgyben egyszerre megint a némaság lett az úr. A czinkék bohókásan ugrándoztak a galyakon s befelé nyelven csevegtek egymással. Örültek az életnek és épen semmit sem tudtak arról, ami a négylábú szabadokat any-

nyira izgatta. Surrogó röppenéssel szállottak galyról-galyra s boldogan beszélgettek arról, hogy egyszerre hogy eltűnt a környékről a sok szárnyas hóhér: a sólymok, a karvalyok, az apró madarak leghalálósabb veszedelmei.

— A szárnyas király parancsolta nekik, szólott egy kis kékfejű czinke-úrfi. Ott voltam akkor, amikor a sas az oroszlánnal összeszólalkozott. „Mi nem akarunk a Menyörgökkel harcba keveredni“ — mondta a sas; — ti, négylábúak, végezzétek el a dolgokatok velök, magatokban.“

„Czin-czin-csincsere!“ ujongott a sok czinke és tovább röppent. A sötétvölgyben már csak egyetlen egy alak maradt. Egy titokban meglapult, keskenypofájú alak, amely akkor is ott volt, amikor a farkasok a gyűlést tartották.

Most felemelkedett fektéből s kinyújtózott.

— Terringettét, de húzza a göres az inaimat! jajgatótt halkan. Sokáig kellett itt lapulnom. De nem bántam meg. Legalább tudom, mit számíthat a király az ő úgynévezett híveire. Ezek csak arra jók, hogy a koncot minél hamarabb lefoglalják. De ahol baj van, ott elég nekik, ha sokat beszélnek arról, mit kellene tenni s kik legyenek azok, (saját személyök kivételével,) akik valami áldozatra vállalkozzanak. Most az a kérdés, szóljak-e erről a királynak. Ha szólok, nekem gyűlhet meg a bajom. A farkasok leezáfolnak s ha valahol magamba találunk, kiugratnak becses bőrömből. És végre is, akárhogy erőlködik a király, a Menyörgökkel nem bír. Előbb-utóbb legyőzik. Hát nem jobb-e akkor, ha legalább a belviszályt igekekszünk elkerülni? Ezek a Menyörgök nem olyanok, mint afrikai testvéreik, akik félmeztelenek és nyomorúságos fegyverzetűek. A király ott félelmes lehetett. Itt hiába ordít, hisz' épen őt